

07.10.2025 kontrolliakt nr 12.2-4/23
riigihanke teostamise kontrollimise kohta
Eesti Energia AS-is

Kontrollimise alus:	Rahandusministeeriumi 12.11.2024 kiri nr 12.2-4/20-1
Hankija nimi:	Eesti Energia AS
Hankija registrikood:	10421629
Hankija õiguslik vorm:	võrgutikusektori hankija
Hankija esindusõiguslik isik:	Andrus Durejko
Kontrolliperiood:	17.02.2023-25.08.2023

1. Kontrollimise eesmärk ja ulatus

- 1.1. Kontrollimisele kuulus Eesti Energia AS (edaspidi *hankija*) poolt dunaamilise hankesüsteemi piiratud hankemenetlus „Mööbli ostmise dunaamiline hankesüsteem“ (viitenumber 259161) (põhikood 39100000-3 Mööbel) (edaspidi ka *riigihange*).
- 1.2. Hankija alustas riigihangete registris (edaspidi *eRHR*) riigihanget 17.02.2023 avaldatud hanketeatega, määraes taotluste esitamise tähtpäevaks 23.03.2023. Dunaamiline hankesüsteem on jaotatud neljaks eraldiseisvaks osaks (kategooriaks): Osa 1 – Büroomööbel; Osa 2 – Erilahendusega mööbel; Osa 3 – Iste- ja pehme mööbel; Osa 4 – Metallmööbel. Riigihanke menetluse tulemusena on seisuga 30.09.2025 läbi viidud 23 seotud hanget.
- 1.3. Kontrollimise eesmärgiks oli anda hinnang, kas hankija on riigihanke korraldamisel kehtestanud riigihanke alusdokumentides riigihangete seaduse (edaspidi *RHS*) § 77 lg 6¹ ja lg 7¹ ning 01.01.2022 jõustunud keskkonnaministri 29.06.2021 määruse nr 35 „Hankelepingu esemeks olevate toodete ja teenuste keskkonnahoidlikud kriteeriumid ja nende kohta riigihanke alusdokumentides kehtestavad tingimused“ (RT I, 02.07.2021, 13) (edaspidi *määrus nr 35*) alusel (minimaalselt kohustuslikke ja soovituslikke) keskkonnahoidlikke kriteeriume.
- 1.4. RHS-is ning määruses nr 35 sätestatud nõuetest kinnipidamist on kontrollitud eRHR-is avaldatud andmete alusel.
- 1.5. Järelevalvemenetluses kontrollitakse üksnes hankija tegevuse õiguspärasust (RHS § 203 lg 3). Seetõttu ei ole Rahandusministeerium järelevalvemenetluses kontrollinud hankija tegevuse otstarbekust ega hinnanud hankija otsuste ja toimingute tulemuslikkust.
- 1.6. Rahandusministeeriumil on õigus anda soovitusi ja juhiseid RHS-i paremaks järgimiseks ja rikkumiste ärahoidmiseks. Soovitused ja juhised võivad sisalduda järelevalvemenetlust lõpetavas dokumendis (RHS § 210), sh valimipõhises järelevalvemenetluses koostatavas kontrolliaktis (RHS § 205 lg 4 p 3).
- 1.7. Kontrolliakti projekt edastati hankijale tutvumiseks ja arvamuse avaldamiseks 03.10.2025. Hankija esitas omapoolse seisukoha kontrolliakti projektile 07.10.2025. Hankija kinnitas, et riigihangetes jätkatakse keskkonnahoidlike kriteeriumide kasutamist ning täiendavaid selgitusi ei esitatud.

2. Kokkuvõte järelevalvemenetluse tulemustest

- 2.1. Hankija on riigihanke alusdokumentide koostamisel järginud määruse nr 35 lisa 1 p-des 1.1-1.4 sätestatud kohustuslikke keskkonnahoidlikke kriteeriume, kehtestades minimaalselt nõutavad keskkonnahoidlikud tingimused riigihanke alusdokumendis „Dunaamilise hankesüsteemi „Mööbli ostmine“ (viitenumber 259161) üldine tehniline kirjeldus“, täpsustades seal, et pakkumuse vastavustingimused sätestatakse igakordselt dunaamilise hankesüsteemi seotud hanke tingimustes (tehnilise kirjelduse p-d 1.8-1.8.1.4).

- 2.2. eRHR-is puudub riigihanke vastavate osade lisaandmete lehel märke keskkonnahoidlike aspektidega arvestamise kohta .
- 2.3. Määruse nr 35 lisa 1 p-des 2.1-2.9 soovituslikuna sätestatud valikkriteeriume hankija riigihanke alusdokumentides ei rakendanud.

3. Riigihanke alusdokumentides keskkonnahoidlike kriteeriumie kasutamise kontrollimine

3.1. Määruse kohaldavus riigihanke korraldamisele

RHS § 2 lg 2 kohaselt tuleb riigihangete planeerimisel ning korraldamisel arvestada muu hulgas keskkonnahoidlike lahendustega. Kui hankelepingu esemeks olevale asjale või teenusele on kehtestatud keskkonnahoidlikkuse kriteeriumid, siis vastavalt RHS § 77 lg-le 6¹ peavad riigihanke alusdokumendid (edaspidi *RHAD*) sisaldama tingimusi, mis arvestavad kogu kasutamisega hõlmavate energia- ja keskkonnamõjudega.

Määrus nr 35 nimetab neli valdkonda, mille hankimisel peab hankija RHAD-i lisama kohustuslikud keskkonnahoidlikud kriteeriumid. Samuti on määruses nr 35 sätestatud vabatahtlikud valikkriteeriumid, mida on hankijal soovitatav RHAD-i lisada, kuid mille lisamine ei ole hankijale kohustuslik. Määruses nr 35 nimetatud keskkonnahoidlikud tingimused kuuluvad olemuslikult erinevatesse RHAD-i osadesse: kvalifitseerimise tingimus, tehniline kirjeldus, vastavustingimus, hindamiskriteerium, lepingutingimus. Olenemata sellest, kas tegemist on tehnilise kirjelduse või lepingutingimusega, tuleks hankijal kehtestada keskkonnahoidlikud kriteeriumid RHAD-is pakkumuse vastavustingimustena. eRHR võimaldab hankijatele näidiseks sisestada pakkumuse vastavustingimused ja hindamise kriteeriumid. Nende kasutamisel lisandub hankele keskkonnahoidlikkust esile tõstev märkis – „roheline leheke“. Nii saab hankija keskkonnahoidlikke hankideid eRHR-ist otsida ja enda riigihankes eeskujuks võtta. Samuti on riigil vaja esitada keskkonnahoidlikest hangetest ülevaateid Euroopa Komisjonile, mis poleks võimalik, kui riigihankel ei ole rohelise lehekese märget. Seega, kui hankija sätestab keskkonnahoidliku tingimuse lepingu projektis, peaks rohelise lehekese märke saamiseks siiski kehtestama registris ka vastavustingimuse (nt kinnitus, et pakkuja täidab lepingus sätestatud nõude). Seetõttu on näidisklauslid sõnastatud just vastavustingimuseks (vt „Keskkonnahoidlikud nõuded mööblile, puhastustoodetele ja -teenustele, paberile ja kontori-IT seadmetele – määruse nr 35 rakendamise juhend hankijale“, lk 2).

Määruse nr 35 § 1 lg-st 1, lg 3 p-st 1, §-st 3 ja §-st 5 tulenevalt on avaliku sektori ja võrgustikusektori hankijad kohustatud mööbli hankimisel kehtestama RHAD-is keskkonnahoidlikud kriteeriumid vastavalt määruse nr 35 lisas 1 „Mööbli keskkonnahoidlikud kriteeriumid“ sätestatule.

Eesti Energia AS on käsitatav võrgustikusektori hankijana, kes on vastavalt RHS § 5 lg-le 1 kohustatud järgima riigihangete teostamisel ja määruses nr 35 nimetatud mööbli hankimisel RHS-is sätestatud korda, sh täitma keskkonnahoidlikkuse kriteeriumidega seotud kohustusi. Vabariigi Valitsuse 04.11.2022 korralduse nr 300 (RT III, 08.11.2022, 1) alusel on Eesti Energia AS nimetatud ka vabatahtlikuks keskseks hankijaks, mis annab õiguse hankida mööblit keskselt nii kontserni kuuluvatele ettevõtetele kui vabatahtliku keskse hankimise kaudu soetajatele.

Mööbel (CPV: 39100000-3 - mööbel, 50850000-8 – mööbli remondi- ja hooldusteenused) määruse nr 35 tähenduses on eraldiseisvad või sisseehitatud moodulid, mida kasutatakse peamiselt panipaigana, esemete ladustamiseks või riputamiseks või pindadena, millel kasutajad saavad puhata, istuda, süüa, õppida või töötada, kas sise- või välistingimustes. Mööbel määruse nr 35 tähenduses ei hõlma järgmisi tooteid: (i) tooted, mille esmane kasutusotstarve ei ole mööblina kasutamine (mh tänavavalgustus, piirded, tarad, redelid, kellad, mänguväljakuvastus, peeglid, kaablikanalid, postvalgustid ning hoone juurde kuuluvad tooted, nagu trepiastmed, ukse, aknad, põrandakatted ja hoone välisvooder); (ii) transpordivahenditesse paigaldatud mööbel; (iii) mööblitooted, mis sisaldavad enam kui 5 (massi)protsenti materjale, mis ei ole täispuut (puidupõhised paneelid, kork, bambus, rotang,

plastid, metallid, nahk, pealistatud riie, tekstiilid, klaas või polstrimaterjalid), (vt „Keskkonnahoidlikud nõuded mööblile – määruse nr 35 rakendamise juhend hankijale“, lk 3).

Määrus nr 35 kohaldub hankemenetlustele (RHS § 77 lg-s 7¹ sätestatud määrusandlusvolitus sisaldub RHS-i 2. ptk-i sätetes), samuti lihthankemenetlustele (RHS § 125 lg 5) ning sotsiaal- ja eriteenuste erimenetlustele (RHS § 126 lg 7) (vt ka „Keskkonnahoidlikud nõuded mööblile, puhastustoodetele ja -teenustele, paberile ja kontori-IT seadmetele – määruse nr 35 rakendamise juhend hankijale“, lk 4).

17.02.2023 eRHR-is avaldatud hanketeatega alustas hankija dünaamilise hankesüsteemi loomist mööbli ostmiseks. Hankija märkis riigihankes RHAD-i koosseisu kuuluva „Dünaamilise hankesüsteemi „Mööbli ostmine“ (viitenumber 259161) üldine tehniline kirjeldus“ riigihanke esemeks kontorimööbli ja sisustuse ost koos transportimise ja paigaldusega objektile. Riigihange on jaotatud neljaks eraldiseisvaks osaks (kategoriaaks): Osa 1 – Büroomööbel. Hanke vastava osa raames soetatakse töölaudaid, nõupidamisruumide laudasid, kokkuklapitavaid laudasid, erinevaid abilaudasid, erinevaid kappe, akustilisi sirme jmt.; Osa 2 – Erilahendusega mööbel. Hanke vastava osa raames soetatakse nõupidamisteruumide kappe, riul-vaheseinu, avatud riuleid, vastuvõtulette, printeriruumi niiskappe, garderoobide terviklahendusi, „locker“ kappe, köögimööbli terviklahendusi, köögilaua komplekte, kantselei postikappe, tumbasid, sahtel-tumbasid, eritellimuse töölaudaid, nõupidamisruumide laudasid jmt.; Osa 3 – Iste- ja pehme mööbel. Hanke vastava osa raames soetatakse töötoole, nõupidamisteruumi toole, klienditoole, sadultoole, pukktöole, pukktumbasid, tumbasid, laboritoole, tugitoole, helisummutavaid diivaneid, diivaneid ja kott-toole jmt.; Osa 4 – Metallmööbel. Hanke vastava osa raames soetatakse metallriuleid, riidekappe, pinke ja riiete kuivatuskappe jmt.

Järelikult pidi hankija riigihanke läbiviimisel, sh RHAD-i koostamisel, arvestama RHS § 77 lg-s 6¹ ja määruses nr 35 sätestatud nõuetega.

3.2. Keskkonnahoidlikud kriteeriumid ja nende kontroll

Määruse nr 35 § 3 sätestab, et hankija peab kehtestama §-s 1 nimetatud nelja tooterühma ja teenuse, sh mööbli (vt § 1 lg 3 p 1), hankimisel RHAD-is käesoleva määruse lisades sätestatud keskkonnahoidlikud kriteeriumid. Hankijal on õigus lisada täiendavalt valikkriteeriumeid või kriteeriume ise sõnastada. Täpsemad nõuded mööbli keskkonnahoidlikele kriteeriumidele sisalduvad määruse nr 35 lisa 1, mille alusel jagunevad kriteeriumid hankija jaoks RHAD-is kasutamiseks kohustuslikeks ning soovituslikeks valikkriteeriumideks.

Määruse nr 35 lisa 1 p-des 1.1-1.4 on sätestatud kohustuslikud kriteeriumid mööblile, mida RHAD peab sisaldama: (i) kogu puit ja kõik puidupõhised materjalid peavad olema pärit seaduslikest allikatest saadud puidust; (ii) pakkuja peab deklareerima kõik Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1907/2006, mis käsitleb kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist (REACH) (ELT L 396, 30.12.2006, lk 57–59), kandidaatainete loetellu kantud ained, mille sisaldus tootes ja mis tahes selle koostisosas või materjalis ületab 0,1 (massi)protsenti; (iii) pakkuja esitab selged demonteerimis- ja parandusjuhised (nt paberil, elektrooniliselt või videona), et mööblitoodet on võimalik mööbliosade asendamiseks demonteerida seda kahjustamata. Mööblit saab käsitööriistade abil lahti võtta ja selle osad vahetada ilma väljaõppeta isik; (iv) pakkuja annab tootele vähemalt kaheaastase garantii, mis jõustub toote üleandmise kuupäeval. Garantii hõlmab remonti ja asendustoote andmist garantiiremondi ajaks. Garantii tagab toodete vastavuse lepingu tingimustele lisatasusid kohaldamata. Pakkuja tagab varuosade või samaväärset funktsiooni täitvate elementide olemasolu vähemalt kahe aasta jooksul pärast mööblitoote üleandmise kuupäeva. Pakkuja esitab kontaktandmed, mida kasutatakse varuosade tarnimiseks.

Lisaks on määruse nr 35 lisa 1 p-des 2.1-2.9 sätestatud soovituslikud kriteeriumid mööblile, mida võib RHAD sisaldada: 2.1 Pakkuja renoveerib hankija antud mööbliesemeid kindlaksmääratud nõuete kohaselt. Olenevalt renoveeritava mööbli liigist ja olemasoleva

mööbli seisukorrast kirjeldab hankija võimalikult üksikasjalikult, milliseid toiminguid tuleb teha (nt metallraami ülepihustamine, puitpindade parandamine ja/või uuesti viimistlemine, polstri vahetamine, töölaua ümberseadistamine jne); 2.2 tootele on väljastatud Euroopa Liidu ökomärgis või muu riiklik I tüüpi ökomärgis; 2.3 polstrimaterjalidele on väljastatud Euroopa Liidu ökomärgis või muu riiklik I tüüpi ökomärgis; 2.4 Kui mööbli polstris kasutatakse vahtmaterjalist pehmenust, ei tohi selliste pehmenusmaterjalide tootmisel kasutada halogeenorgaanilisi ühendeid vahustava aine ega vahustava abiainena; 2.5 formaldehüüdi heide kõigist tarnitud puidupõhistest paneelidest sellisel kujul nagu neid mööblitootes kasutatakse (st pealistamata, pinnatud, pealistatud, spoonitud) ning mille tootmisel kasutati formaldehüüdil põhinevaid vaike, peab olema võrdne standardi EN 13986 B lisas määratletud formaldehüüdi heitkoguste ELi piirnormidega või nendest väiksem või vastama muule samaväärsele rahvusvahelisele või Euroopa standardiorganisatsiooni standardile; 2.6 pinnakattesegusid, mida mööblitootja kasutab mööblitoodete puit- või metallosadekatmiseks, ei klassifitseerita Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1272/2008 (ELT L 353, 16.12.2008, lk 1–1355) kohaselt järgmiselt: 2.6.1 1. või 2. ohukategooria: kantserogeensed, mutageensed või reproduktiivtoksilised; 2.6.2 suu- ja nahakaudse manustamise ning sissehingamise korral äge mürgisus (1. ja 2. ohukategooria) või vesikeskkonda ohustav äge toime (1. ohukategooria); 2.6.3 1. ohukategooria – mürgisus sihtelundi suhtes. Pinnakattesegud ei tohi sisaldada lisandeid, mis sisaldavad kaadmiumi, pliid, kroom (VI), elavhõbedat, arseeni või seleeni kontsentratsioon, mis ületab 0,010 massiprotsenti; (vii) ühegi valmis mööblitootes kasutatava metallist koostisosa galvaanilisel katmisel ei ole lubatud kasutada kaadmiumi. Niklit võib galvaanilisel katmisel kasutada ainult siis, kui nikli vabanemise määr galvaaniliselt kaetud koostisosadest on standardi EN 1811 või muu samaväärse rahvusvahelise või Euroopa standardiorganisatsiooni standardi kohaselt alla 0,5 µg/cm² nädalas; (viii) pakkuja kogub mööbli kokku vahetult hankija kindlaksmääratud kohast ning osutab korduskasutamise ja ringlussevõtu teenust mööbli puhul, mis on jõudnud oma kasutusea lõpuni. Pakkuja esitab kirjelduse, kuidas tal on kavas pikendada mööbli kasutusega selle korduskasutamiseks tarnimisega; (ix) pakendid peavad koosnema hõlpsasti ringlusse võetavast materjalist ja/või taastuvatest ressurssidest pärit materjalidest või olema korduvalt kasutatavad. Kõiki pakendimaterjale peab saama hõlpsasti käsitsi sorteerida ühest materjalist koosnevateks ringlusse võetavateks osadeks (nt kartong, paber, plast, tekstiil).

Hankija on kehtestanud määruse nr 35 lisa 1 punktides 1.1–1.4 loetletud kohustuslikud keskkonnahoidlikud kriteeriumid RHAD-i koosseisu kuuluvas tehnilises kirjelduses.

Hankija ei ole RHAD-is kehtestanud määruse nr 35 lisa 1 p-des 2.1-2.9 nimetatud valikkriteeriumeid.

4. Tähelepanekud ja soovitus

Soovitame edaspidi (sh dünaamilise hankesüsteemi loomisel) tähele panna, et kui hankija on RHAD-is arvestanud keskkonnahoidlike kriteeriumidega, siis märkida see ka eRHR-is hanke lisaandmete lehel („Keskkonnahoidlikud aspektid: On“). Lisaks soovitame hankijal kaaluda, kas mööbli riigihangetes oleks võimalik rakendada ka soovituslikke keskkonnahoidlike kriteeriume. Keskkonnahoidlike kriteeriumide näidisklauslitega, koolitusmaterjalidega ja muu asjakohase oskusteabega tutvumiseks soovitame hankijal külastada Kliimaministeeriumi veebilehel asuvat keskkonnahoidlike riigihangete rubriiki.

5. Järeldused

- 5.1. Hankija on riigihanke ettevalmistamisel ja läbiviimisel arvestanud määrusest nr 35 tulenevate kohustuslike keskkonnahoidlike kriteeriumidega.
- 5.2. Palume hankijal edaspidi pöörata tähelepanu eRHR-i andmeväljade korrektsusele ning juba dünaamilise hankesüsteemi loomisel märkida, kas hankes on arvestatud keskkonnahoidlike aspektidega.

- 5.3. Hankepraktika hea taseme hoidmiseks ja edasiarendamiseks on hankija asutuses riigihangete korraldamisega tegelevatel isikutel kasulik perioodiliselt tutvuda nii Rahandusministeeriumi kui ka Kliimaministeeriumi veebilehel avaldatud (keskkonnahoidlike) riigihanke juhendite, analüüsidega ja vastustega korduma kippuvatele küsimustele ning osaleda riigihangete alastel koolitustel.
- 5.4. eRHR-i puudutavates küsimustes abistab hankijat Riigi Tugiteenuste Keskuse koosseisus tegutsev registri kasutajatugi (tel. 611 3693, E-R kell 9:00–12:00; 13:00–15:00; e-post register@riigihanked.riik.ee).

(allkirjastatud digitaalselt)

Estella Põllu
riigihangete valdkonna juht
riigi osaluspoliitika ja riigihangete osakond

Järelevalvetoiminguid teostanud ametnik:

(allkirjastatud digitaalselt)

Kertu Kuiv
jurist
riigi osaluspoliitika ja riigihangete osakond